

NDJEKJA DHE GJYKIMI I KORRUPSIONIT 2023

Autor: Lavdim Makshana

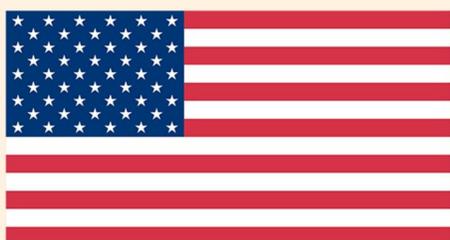
Redaktor: Gzim Shala

Me kontribut të: Florian Smajli dhe Blerta Barku

Asnjë pjesë e këtij materiali nuk mund të printohet, kopjohet, shumëfishohet në çdo formë elektronike ose të shtypur, ose në çdo formë të shumëfishimit tjetër pa pajtimin e Institutit të Kosovës për Drejtësi.

Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi ekskluzive e Institutit të Kosovës për Drejtësi - IKD dhe ajo nuk pasqyron pikëpamjet e Byrosë së Narkotikëve Ndërkombëtar dhe Çështjeve të Zbatimit të Ligjit (INL) - Departamenti i Shtetit Amerikan dhe NED-it.

Përkrahur nga:

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

RRETH IKD

IKD, Instituti i Kosovës për Drejtësi, është organizatë jo-qeveritare dhe jo-fitimprurëse e politikave publike, fabrikë e mendimeve e specializuar në sektorin e drejtësisë.

IKD

Rr. Ilaz Agushi Prishtinë

E: info@kli-ks.org www.kli-ks.org

www.kli-ks.org

**Dhjetor, 2023
Prishtinë, Republika e Kosovës**

Lista e Shkurtesave

IKD	Instituti i Kosovës për Drejtësi
KGJK	Këshilli Gjyqësor i Kosovës
KPK	Këshilli Prokurorial i Kosovës
KPPRK	Kodi i Procedurës Penale të Republikës së Kosovës
KPRK	Kodi Penal i Republikës së Kosovës
RFSSL	Rishikimi FunkSIONAL i Sektorit të Sundimit të Ligjit
DASH	Departamenti Amerikan i Shtetit
DS	Departamenti Special
GJThP	Gjykata Themelore në Prishtinë
PThP	Prokuroria Themelore në Prishtinë
DP	Departamenti i Përgjithshëm
DKR	Departamenti i Krimeve të Rënda
MPB	Ministria e Punëve të Brendshme
PSh	Prokurori i Shtetit
PSRK	Prokuroria Speciale e Republikës së Kosovës
GJA	Gjykata e Apelit

Përmbajtja

1. Përmbledhja ekzekutive	5
Pjesa I. Ndjekja e Korrupsionit	
2. Trajtimi i rasteve të korrupsionit nga sistemi prokurorial	7
3. Aktakuzat e ngritura dhe numri i të akuzuarve	7
4. Profili i të akuzuarve për korrupsion	8
5. Ndjekja penale e (ish) zyrtarëve	9
6. Koha e kryerjes së veprave penale në aktakuzat 2023	10
7. Luftimi i korrupsionit zyrtar ndaj personave jozyrtarë	11
8. (Mos) specifikimi i dëmit në aktakuza	13
9. Mungesa e një hetimi të mirëfilltë penal	14
10. Sekuestrimi dhe konfiskimi	17
Pjesa II. Gjykimi i Korrupsionit	
11. Ngarkesa e sistemit gjyqësor me lëndë të korrupsionit	19
12. Vjetërsia e lëndëve aktive të korrupsionit në gjyqësor	20
13. Gjykimi i korrupsionit në shkallë të parë dhe politika ndëshkimore	21
14. Gjykimi i korrupsionit në shkallë të dytë	22
15. Administrimi i rasteve	23
16. Mungesa e dënimeve plotësuese	24

1. Përmbledhja ekzekutive

Edhe përkundër miratimit të dokumenteve të ndryshme nga KGJK dhe KPK për prioritizim të rasteve të korrupsionit, parandalimi dhe luftimi i këtij fenomeni vazhdon të mbetet një nga sfidat kryesore të sistemit të drejtësisë. Një gjë e tillë është konstatuar vazhdimisht edhe në raportet ndërkombëtare, ndër to edhe Raporti i fundit i Progresit për Kosovën, ku ndër të tjera thuhet se: *“Kosova është në mes të një faze të hershme dhe një niveli të përgatitjes në luftën kundër korrupsionit...Në përgjithësi, korrupsioni mbetet një çështje shqetësuese serioze”*.

Vazhdon të mbetet një problem shqetësues numri i madh i lëndëve të pazgjidhura të korrupsionit në prokurori dhe gjykata. PSh në periudhën janar-shtator 2023 ka arritur të zgjidh rastet e 731 personave të akuzuar për korrupsion, ndërsa ka pranuar lëndë për 1 mijë e 157 persona, që i bie se PSH nuk ka arritur të zgjidh lëndë aq edhe sa ka pranuar. Krahasimisht me fundin e vitit 2022, numri i lëndëve të pazgjidhura është rritur sërish.

Në krahasim me vitin e kaluar, gjykatat kanë pasur një avancim për faktin se kanë zgjidhur më shumë lëndë sesa kanë pranuar, duke e ulur numrin e lëndëve të pazgjidhura gjatë kësaj periudhe raportuese. Megjithatë edhe në gjykata, numri i lëndëve të pazgjidhura vazhdon të mbetet shqetësues.

PSh ka ngritur gjithsej 43 aktakuza ndaj 75 personave. Vetëm 13 nga të akuzuarit i takojnë profilit të lartë. Pra, nga totali i përgjithshëm i të akuzuarve për korrupsion, nga monitorimi i IKD-së, rezulton se vetëm 17.3% e të akuzuarve i përkasin profilit të lartë.

Akuzimi i ish-zyrtarëve si karakteristikë e ndjekjes penale të korrupsionit të profilit të lartë ka qenë e theksuar edhe gjatë vitit 2023. Kjo pasi nga 13 personat e profilit të lartë, vetëm ndaj tre (3) prej tyre ishte ngritur aktakuzë gjatë kohës sa ishin zyrtarë.

Si pozitive konsiderohet fakti se numri më i madh i aktakuzave kanë të bëjnë me veprat penale që dyshohen të jenë kryer relativisht vonë. Mirëpo, ky efikasitet i PSh-së nuk ka ndodhur në të gjitha rastet. Kjo pasi IKD ka identifikuar raste që aktakuzat janë ngritur për vepra penale që dyshohen të jenë kryer para nëntë vitesh.

IKD po ashtu ka gjetur raste kur prokurorët kanë ngritur aktakuza për korrupsion zyrtar ndaj personave jozyrtarë. IKD ka evidentuar katër (4) raste gjyqësore ku aktakuza ishte ngritur gabimisht ndaj shtatë personave jozyrtarë. Fatkeqësisht, këto aktakuza kalojnë edhe filtrat e gjykatave, çka dëshmon se edhe gjyqtarët i tejkalojnë lëshimet e prokurorëve.

IKD ka gjetur si problematike mos specifikimin e dëmit në aktakuzat për korrupsion. Nga aktakuzat e ngritura ndaj 75 personave, IKD ka gjetur se PSH dëmin e ka specifikuar vetëm ndaj 14 personave dhe nuk e ka bërë këtë ndaj 61 personave.

Nga 20 aktakuzat e analizuara për qëllime të këtij raporti, të ngritura gjatë vitit 2023, IKD ka gjetur se në vetëm katër prej tyre PSH përmes aktakuzës ka bërë kërkesë për sekuestrim apo konfiskim të dobisë pasurore të përfituar me vepër penale. IKD ka analizuar 20 aktakuza të Prokurorit të Shtetit sipas mënyrës rastësore, për të identifikuar llojin e provave të përdorura për të argumentuar pretendimet e aktakuzave. Ajo çfarë vërehet nga analiza në fjalë është se në asnjërin prej rasteve të analizuara nuk janë zbatuar masat e fshehta hetimore. Andaj, IKD konsideron se Prokurori i Shtetit duhet ta ndërrojë fokusin e hetimit, në kuptim të provave që kërkon dhe shqyrton gjatë një procedure penale. Kjo në mënyrë që hetimi penal i korrupsionit mos të shndërrohet në një hetim që më tepër i ngjan një hetimi administrativ.

Përkundër afateve ligjore për trajtimin e një lëndë gjyqësore, IKD gjatë monitorimit ka identifikuar raste të korrupsionit të cilat janë aktive në gjykatë, edhe pse aktakuza është ngritur qysh në vitin 2008. Pra, 15 vite më parë. Në këtë drejtim, janë nëntë (9) raste gjyqësore të korrupsionit, aktakuzat e të cilave janë ngritur nga viti 2008 deri në vitin 2016, e të cilat ende nuk kanë marrë një epilog në gjykatë.

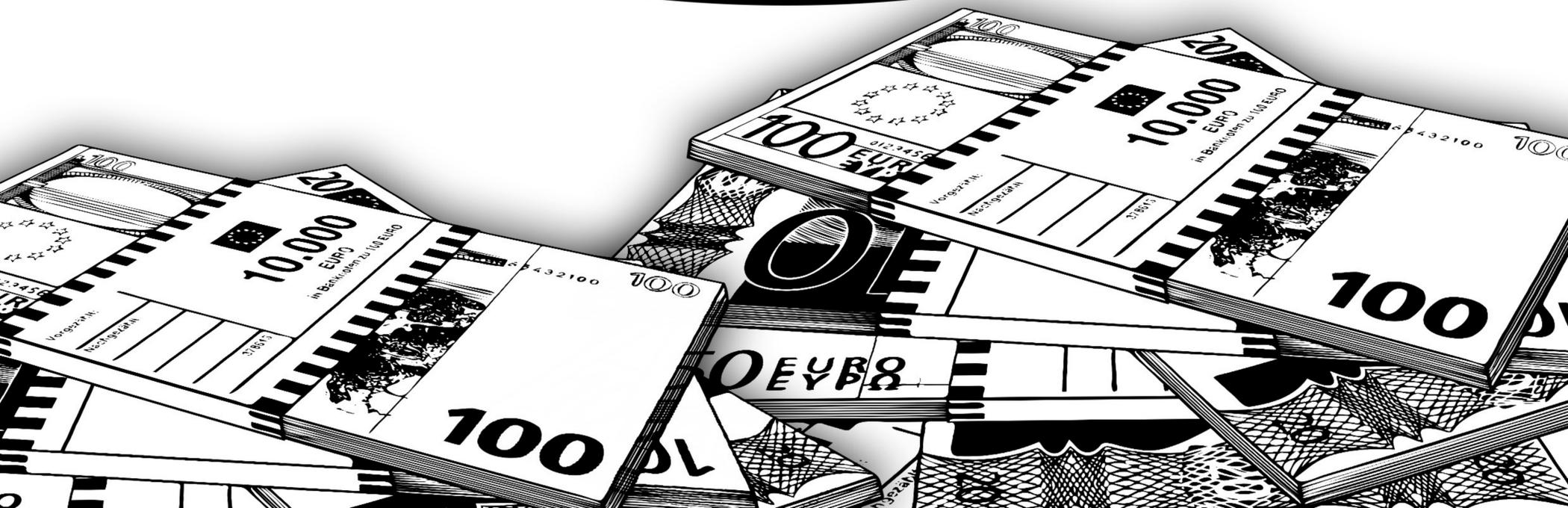
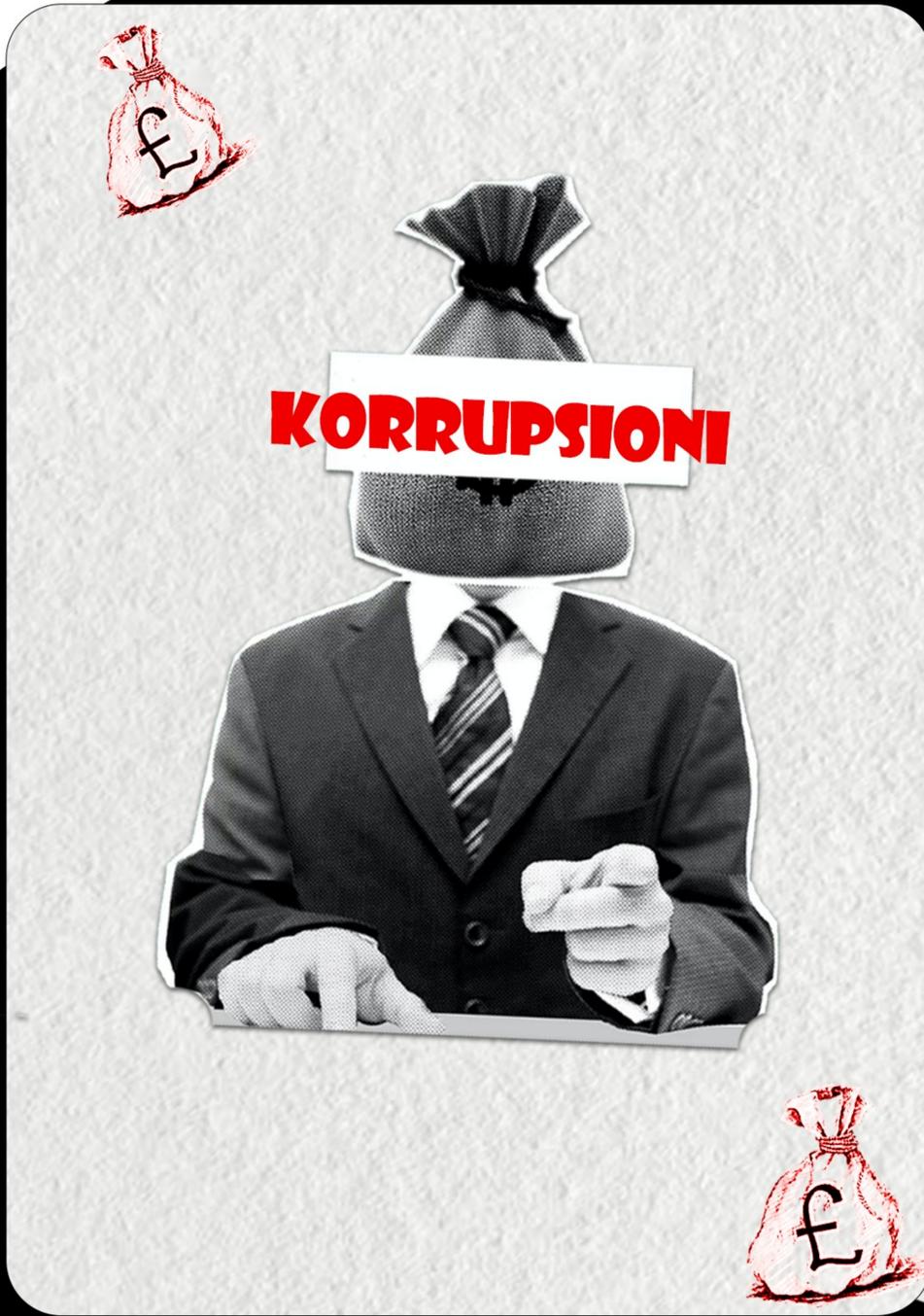
Edhe politika ndëshkimore vazhdon të mbetet e butë. Shprehur në përqindje, mbi 65% e dënimeve kanë qenë dënime me gjobë dhe dënime me kusht. Çështja e politikës ndëshkimore, është trajtuar edhe nga Raporti i Progresit për Kosovën për vitin 2023, ku ndër të tjera ky Raport ka theksuar se Ud-hëzuesi i Gjykatës Supreme për Politikë Ndëshkimore nuk po zbatohet sistematikisht nga gjykatat dhe se politika e dënimeve për krimin e organizuar dhe korrupsionin vazhdon të mbetet jokonsistente.

Sa i përket mënyrës së vendosjes, në 18 raste të korrupsionit, Gjykata e Apelit vërtetoi 11 aktgjykimet e nxjerra nga Gjykatat Themelore. Në tre (3) raste, Gjykata e Apelit ndryshoi vendimet e shkallës së parë, duke e zbutur dënimin. Ndërsa, rastet e kthyera në rigjykim në këtë periudhë përfshijnë katër (4) raste apo shprehur në përqindje 22% e lëndëve të zgjidhura. Nëse krahasohet me vitin 2022, kjo gjykatë ka shënuar progres sa i përket lëndëve të kthyera në rigjykim kjo pasi në vitin 2022 nga 64 lëndë të vendosura, ishin kthyer në rigjykim 21 lëndë. Apo 32.8% e lëndëve.

Në rastet e 70 personave të cilët ishin shpallur fajtorë për korrupsion, dënimi plotësues i ndalimit të ushtrimit të funksionit në administratën publike, u shqiptua vetëm ndaj 26 prej tyre. Edhe pse të dhënat tregojnë për një progres për vitin 2023, realisht nëse krahasohet me numrin e personave të dënuar, këto dënime janë të pakta.

Sipas monitorimit të IKD-së, nga 685 seanca të monitoruara deri më 1 nëntor 2023, 172 seanca (25%) janë shtyrë, derisa 513 seanca janë mbajtur. Krahasuar me dy (2) vitet paraprake, progresi është për 2% në raport me vitin 2022 dhe 3% në raport me vitin 2021. Gjatë monitorimit, IKD identifikoi 17 raste të korrupsionit të cilat ishin kthyer në pikën zero për shkak të kalimit të afatit prej 3-6 muaj nga seanca e fundit apo për shkak të ndërrimit të trupit gjykues. Në mënyrë që rastet të mos kthehen në pikën zero IKD ka rekomanduar që gjykatat të zbatojnë dispozitën e gjyqtarit zëvendësues.

NDJEKJA E KORRUPSIONIT

2. Trajtimi i rasteve të korrupsionit nga sistemi prokurorial

Prokurori i Shtetit (PSh) për nëntëmuorin (9) e vitit 2023, pra nga 1 janari deri më 30 shtator, ka arritur të zgjidh rastet 731 personave të akuzuar për korrupsion. Krahasimisht me fundin e vitit 2022, i bie që numri i rasteve të pazgjidhura sërish¹ ka shënuar ngritje dhe vështirë që deri në fund të vitit 2023 do të ketë progres në këtë drejtim. Në krahasim me vitin 2022, është rritur edhe numri i personave që kanë lëndë të pazgjidhura për 318 persona. Kjo pasi, Prokurori i Shtetit gjatë periudhës raportuese nuk ka arritur të zgjidhë aq lëndë sa ka pranuar.

Nëse analizohet trendi i zgjidhjes së rasteve të korrupsionit për persona, atëherë mesatarisht i bie që prokuroritë për çdo tre (3) muor kanë zgjidhur rastet e 243 personave, e që nëse merret për bazë kjo mesatare, atëherë i bie që deri në fund të vitit nuk do të arrihet të ulet numri i lëndëve të pazgjidhura.

Trajtimi me prioritet i rasteve të korrupsionit nga Prokurori Shtetit, siç duket ka ngecur në praktikë, pasi numri i zgjidhjes së këtyre rasteve përveç që nuk po shënon ndonjë progres, po ndodh e kundërta e saj, duke bërë që të rritet numri i lëndëve të korrupsionit.

Grafiku 1: Ngarkesa me lëndë e Prokurorit të Shtetit.²

3. Aktakuzat e ngritura dhe numri i të akuzuarve

IKD ka vazhduar monitorimin dhe analizimin e aktakuzave të ngritura për korrupsion edhe gjatë vitit 2023. Deri më 7 nëntor 2023, sipas monitorimit të IKD-së, PSh ka ngritur aktakuza ndaj gjithsej 75 personave për vepra penale të ndryshme nga kapitulli i veprave penale të korrupsionit.

Sipas numrit të personave të akuzuar për korrupsion, e para renditet Prokuroria Themelore në Prishtinë me 24 të akuzuar, ndërsa e dyta Prokuroria Speciale e Republikës së Kosovës (PSRK) me 18 të akuzuar. Derisa me numrin më të vogël të personave të akuzuar për vepra penale korruptive, të fundit për nga renditja dhe me numër të njëjtë janë Prokuroria Themelore në Mitrovicë, Gjakovë dhe Ferizaj.

Në tabelën në vijim janë paraqitur të dhënat statistikore lidhur me numrin e aktakuzave të ngritura sipas prokurorive në bazë të monitorimit të IKD-së.

¹ Shala G & Makshana L " Dështimi i Drejtësisë në Luftimin e Korrupsionit". Prill 2023. Prishtinë. Fq. 6.

² Përgjigje nga KPK për IKD, më 1 nëntor 2023. (Statistikat i referohen periudhës 1 janar- 30 shtator 2023).

Në tabelën në vijim janë paraqitur të dhënat statistikore lidhur me numrin e aktakuzave të ngritura sipas prokurorive në bazë të monitorimit të IKD-së.

Prokuroria	Aktakuzat	Të akuzuar	Profil i lartë
PSRK	3	18 persona	10
Prishtinë	18	24 persona	2
Mitrovicë	4	4 persona	1
Gjakovë	3	4 persona	0
Prizren	4	5 persona	0
Ferizaj	3	4 persona	0
Gjilan	4	8 persona	0
Pejë	4	8 persona	0
Gjithsej	43	75	13

Grafiku 2: Aktakuzat e ngritura nga PSh gjatë vitit 2023.

4. Profili i të akuzuarve për korrupsion

Gjatë vitit 2023, PSh ka ngritur gjithsej 43 aktakuza ndaj 75 personave. Vetëm 13 nga të akuzuarit i takojnë profilin të lartë. Pra, nga totali i përgjithshëm i të akuzuarve për korrupsion, sipas të dhënave të gjeneruara nga monitorimi i IKD-së, rezulton se vetëm 17.3% e të akuzuarve i përkasin profilin të lartë. Kështu, këto të dhëna tregojnë se as gjatë vitit 2023, ndjekja penale e korrupsionit nuk ka qenë shumë e theksuar ndaj korrupsionit të profilin të lartë:

Numri i të akuzuarve 2023	Profil i lartë	Në përqindje%
75	13	17.3%

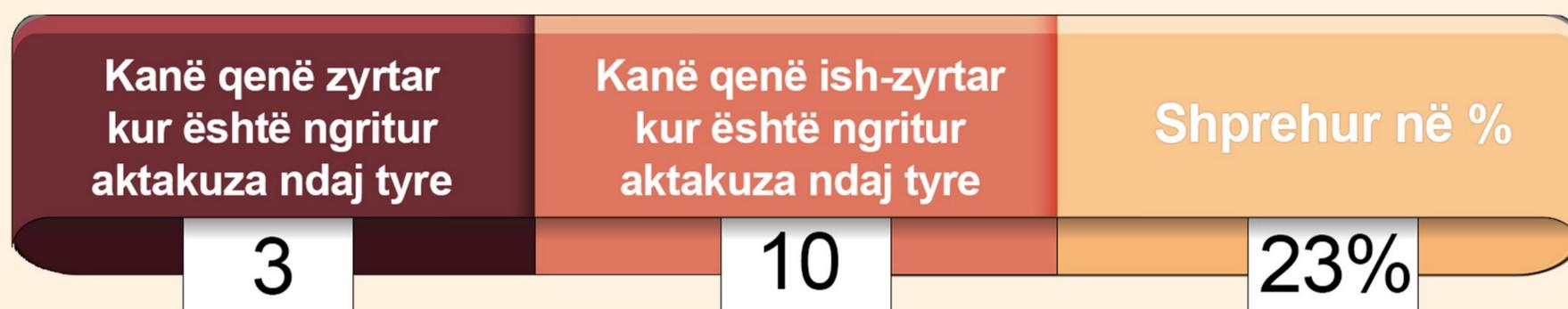
Grafiku 3: Numri i të akuzuarve të profilin të lartë gjatë vitit 2023

Sipas Prokurorive, aktakuza të profilit të lartë kanë ngritur vetëm PSRK (ndaj 10 personave), PTh në Prishtinë (ndaj dy (2) personave) dhe Prokuroria Themelore në Mitrovicë (ndaj një personi). Sa i përket PSRK-së, nga totali i personave të akuzuar nga kjo Prokurori gjatë vitit 2023, rezulton se mbi 55% e tyre i përkasin profilit të lartë. Megjithatë, të gjithë këta persona janë të përfshirë vetëm në një aktakuzë të PSRK-së.³ Në një aktakuzë të Prokurorisë Themelore në Prishtinë, është e akuzuar ministria e Punëve të Jashtme dhe Diasporës (MPJD), Donika Gërvalla.⁴

Kategorizimi i këtyre profileve si profile të larta është bërë në bazë të Planit Strategjik për Zgjidhjen Efikase të Lëndëve të Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar 2022- 2024 të KGJK-së.⁵ Në raportet para-prake, kategorizimi i korrupsionit të nivelit të lartë ishte bërë në bazë të një Udhëzimi të Kryeprokurorit të Shtetit, i cili ishte miratuar më 13 nëntor 2013.⁶

5. Ndjekja penale e (ish) zyrtarëve

Ndjekja penale e ish-zyrtarëve siç duket është kthyer në një dukuri tashmë të zakonshme për PSh, kjo pasi edhe gjatë vitit 2023, nga 13 të akuzuar të profilit të lartë, vetëm për tre (3) prej tyre aktakuzat ishin ngritur gjatë kohës sa të njëjtit kanë ushtruar detyrën e tyre si zyrtarë, ndërsa ndaj 10 të tjerëve, aktakuzat ishin ngritur si ish-zyrtarë. Shprehur në përqindje, i bie 23% e të akuzuarve.

Grafiku 4: Aktakuzat ndaj zyrtarëve dhe ish-zyrtarëve 2023.

Akuzimi i ish-zyrtarëve ka qenë karakteristikë edhe gjatë vitit 2022. Kjo pasi IKD kishte gjetur se nga tetë (8) persona të profilit të lartë të akuzuar për korrupsion, vetëm një prej tyre ishte akuzuar për pozitën që aktualisht e mban, derisa shtatë (7) të tjerë ishin akuzuar si ish-zyrtarë apo për pozitat që nuk i ushtronin më. Një qasje e tillë e PSh-së kishte qenë kritikë e vazhdueshme e IKD-

3 “Emrat e 10 zyrtarëve ndaj të cilëve Prokuroria Speciale ngriti aktakuzë për korrupsion”. Betimi për Drejtësi. 23 gusht 2023. (Shih linkun: <https://betimiperdrejtesi.com/emrat-e-10-zyrtareve-ndaj-te-cileve-prokuroria-speciale-ngriti-aktakuze-per-korrupsion/>). (Qasur për here të fundit më 9 nëntor 2023).

4 “Dosja e plotë e Prokurorisë: Çka nuk deklaroi nga pasuria Ministria Gërvalla e çfarë kishte deklaruar në Prokurori?”. Betimi për Drejtësi. 4 nëntor 2023. (Shih linkun: <https://betimiperdrejtesi.com/dosja-e-plote-e-prokurorise-cka-nuk-deklaroi-nga-pasuria-ministrja-gervalla-e-çfare-kishte-deklaruar-ne-prokurori/>). (Qasur për here të fundit më 9 nëntor 2023).

5 Plani Strategjik për Zgjidhjen Efikase të Lëndëve të Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar 2022- 2024.

6 Udhëzim i Kryeprokurorit të Shtetit për veprat e korrupsionit të lartë. 13 nëntor 2013.

ës.⁷ Për më tepër, kjo praktikë tregon edhe për efikasitetin e Prokurorit të Shtetit në ngritjen e aktakuzave, ku ndaj zyrtarëve të lartë sa janë në pushtet në shumicën e rasteve nuk ngriten aktakuzat siç tregojnë gjetjet e lartcekura të IKD-së, por se këto aktakuza ngriten tek pasi këta zyrtarë kalojnë në statusin e “ish-zyrtarëve”.⁸

6. Koha e kryerjes së veprave penale në aktakuzat 2023

Korrupsioni është një sfidë komplekse dhe shpesh ka sfida në ndjekjen e shpejtë të rasteve për shkak të shumë faktorëve. Megjithatë, reagimi i shpejtë dhe efektiv i prokurorisë mund të ndihmojë në përshpejtimin e procesit të ndjekjes së korrupsionit. Ngritja e aktakuzave dhe reagimi i shpejtë i prokurorisë në rastet e korrupsionit, ndikon që të parandalohet vazhdimi i shpërdorimeve të mëtejshme, duke i vënë kryerësit sa më parë para gjykatës.

Sa i përket aktakuzave të ngritura gjatë vitit 2023, konsiderohet si pozitiv, fakti se numri më i madh i aktakuzave kanë të bëjnë me veprat penale që dyshohen të jenë kryer relativisht vonë. Duke mos paragjykuar fajësinë e të akuzuarve, në përgjithësi, kjo mënyrë e veprimit tregon për reagim të shpejtë të Prokurorit të Shtetit në këto raste.

Megjithatë, reagimi i shpejtë në ngritjen e aktakuzave nga PSh, nuk ka ndodhur në të gjitha rastet. IKD gjatë monitorimit ka evidentuar aktakuza të cilat janë ngritur për vepra penale që dyshohen të jenë kryer para nëntë (9) viteve, pra në vitin 2014. Ky është rasti ndaj të akuzuarit Haxhimet Ferati, lidhur me akuzën se në cilësinë e menaxherit të Zyrës së Prokurimit Publik në Komunën e Mitrovicës, ka keqpërdorur pozitën zyrtare, duke i krijuar përfitim operatorit NTP “Tropik” në vlerë prej 220 mijë euro. Këtë vepër penale ai pretendohet ta ketë kryer në vitin 2014, duke tejkaluar autorizimet e tij zyrtare. Aktakuza për këtë rast është ngritur më 2 tetor 2023 nga Prokuroria Themelore në Mitrovicë. Në këtë rast, më 26 tetor 2023 ishte mbajtur seanca e shqyrtimit fillestar, ku i akuzuari Ferati nuk e kishte pranuar fajësinë.⁹ Ky rast, arrin parashkrimin më 19 nëntor 2024.¹⁰

Kjo metodë e veprimit, përveçse konsiderohet negative, përkundër vonesës së Prokurorisë së Shtetit në hetime, rrit mundësinë për parashkrim absolut të rasteve të korrupsionit për shkak të kufizimit të afateve për gjykimin e tyre nga gjykata. Një qasje të tillë, IKD e kishte kritikuar vazhdimisht.¹¹

7 Shënim: Në dhjetor të vitit 2018, IKD kishte publikuar raportin me titull: “Integriteti i sistemit të drejtësisë në luftimin e korrupsionit”. Në këtë raport theksohej se: “Gjetjet e IKD-së, dëshmojnë se aktakuzat e profilin të lartë ndodhin pothuajse gjithmonë vetëm pasi zyrtarët e lartë publikë, nuk ushtrojnë më pozitën e tyre dhe vetëm pasi të njëjtit nuk kanë ndikim të madh politik”.

8 Shala G & Makshana L “ Dështimi i Drejtësisë në Luftimin e Korrupsionit”. Prill 2023. Prishtinë. Fq. 6.

9 “Deklarohet i pafajshëm zyrtari i prokurimit në Mitrovicë, i akuzuar për korrupsion”. Betimi për Drejtësi. 26 tetor 2023. (Shih linkun: <https://betimiperdrejtesi.com/deklarohet-i-pafajshem-zyrtari-i-prokurimit-ne-mitrovice-i-akuzuar-per-korrupsion/>). (Qasur për herë të fundit më 12 nëntor 2023).

10 Shënim: Lexo Raportin e korrupsionit të IKD-së për vitin 2023 se pse Prokuroria Themelore në Mitrovicë është vonuar në ngritjen e aktakuzës së këtij rasti.

11 Shala G & Makshana L “ Dështimi i Drejtësisë në Luftimin e Korrupsionit”. Prill 2023. Prishtinë. Fq. 6.

Viti kur dyshohet të jetë kryer vepra penale sipas aktit akuzues	Numri i të akuzuarve
2014	1
2015	0
2016	2
2017	1
2018	6
2019	14
2020	16
2021	12
2022	15
2023	8

Grafiku 5: Koha e kryerjes së veprave penale në aktakuzat 2023

7. Luftimi i korrupsionit zyrtar ndaj personave jozyrtarë

Veprat penale të korrupsionit si kategori e veprave penale më komplekse, nuk mund të trajtohen njëjloj sikurse veprat tjera penale. Në disa raste, IKD ka gjetur mungesë të profesionalizmit të prokurorëve në këtë drejtim. Mungesa e profesionalizmit dhe kompetencës së prokurorëve në përgjithësi, ka qenë kritikë edhe e Raportit të Progresit për vitin 2023, duke e konsideruar si shqetësues këtë nivel të prokurorëve.¹² Gjatë monitorimit, IKD ka evidentuar mungesë të njohurive profesionale për t'i trajtuar këto lloje të veprave penale, për faktin se prokurorët në disa raste nuk i kanë dalluar cilësitë e personave të cilët i kanë akuzuar për veprat penale të korrupsionit. Kjo edhe përkundër që sipas Kodit të ri Penal është qartësuar jashtëzakonisht shumë cilësia e personave zyrtarë.¹³ Për më tepër, përkufizimi për personin zyrtar është sqaruar edhe nga Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Korrupsionit.¹⁴

Në rastet e monitoruara nga IKD, rezulton se prokurorët në disa raste kanë ngritur aktakuza për vepra penale të korrupsionit zyrtar ndaj personave të cilët nuk kanë qenë persona zyrtarë e as nuk kanë ushtruar asnjë autorizim publik. Fatkeqësisht, këto aktakuza kalojnë edhe filtrat e gjykatave, çka dëshmon se edhe gjyqtarët i tejkalojnë lëshimet e prokurorëve. Kjo mënyrë e trajtimit të këtyre rasteve, bën që shumë të akuzuar për kryerjen e veprave penale t'i "shpëtojnë drejtësisë", pasi për shkak të kualifikimit të gabuar të veprës penale, shumë aktakuza hudhen e për disa të tjera për shkak të rikualifikimit të veprës penale në fazat e mëvonshme të procedurës arrihet parashkrimi.

¹² Raporti i Progresit për Kosovën për vitin 2023. Fq.19.

¹³ Kodi Nr.06/L-074 Penal i Republikës së Kosovës. Neni 113, par 2.

¹⁴ Neni 2.a

IKD ka monitoruar disa raste të korrupsionit gjatë vitit 2023, ku ndër to ka evidentuar katër (4) raste gjyqësore ku aktakuza ishte ngritur gabimisht ndaj shtatë (7) personave jozyrtarë. Në tri (3) raste, aktakuzat ishin ngritur nga Dulina Hamiti, prokurore në DKR të Prokurorisë Themelore në Prishtinë, ndërsa një rast nga prokurori Ismet Ujkani, prokuror në DKR të Prokurorisë Themelore në Mitrovicë, aktualisht Kryeprokuror i kësaj Prokurorie. Për tri (3) aktakuza, gjykatat kanë nxjerrë vendime, ku është vërtetuar që personat të cilët ishin akuzuar, nuk e kishin cilësinë e personave zyrtar, ndërsa për një rast Gjykata Themelore në Prishtinë, kishte nxjerrë aktgjykim lirues pasi nuk ishte provuar se ishte kryer vepra penale e korrupsionit.¹⁵ Ngritja e aktakuzave kundër individëve jashtë posteve zyrtare, ndihmon në ngritjen e statistikave të mira të korrupsionit, por nuk paraqet luftë reale kundër korrupsionit.

15 “Luftimi” i korrupsionit zyrtar ndaj personave jozyrtarë, huqjet e Prokurorisë dhe gjykatës”. Betimi për Drejtësi. 24 qershor 2023. (Shih linkun: <https://betimiperdrejtesi.com/luftimi-i-korrupsionit-zyrtar-ndaj-personave-jozyrtare-huqjet-e-prokurorise-dhe-gjykates/>). (Qasur për herë të fundit më 5 nëntor 2023).

Prokurori	Pozita e të akuzuarit	Vepra penale	Statusi i rastit
Dulina Hamiti	M.S Agjent i Sigurimeve "Kosova e Re"	"Përvetësim në detyrë"	Parashkrim Pas rikualifikimit të veprës penale
Dulina Hamiti	F.P Menaxher "Kosova Water& Energy"	"Keqpërdorim i pozitës apo i autoritetit zyrtar"	Aktgjykim lirues (Arsyetimi: "Nuk ishte person zyrtar")
Dulina Hamiti	M.S Agjent i Sigurimeve "Kosova e Re"	"Keqpërdorim i pozitës apo i autoritetit zyrtar"	Aktgjykim lirues
Ismet Ujkani	1. F.H- Trajner i KF "Trepça 2. B.H- Përfaqësues i KF "Trepça" 3. K.D- Delegat i FFK-së 4. Fisnik Haxhiu- Sekretar në KF "Trepça"	"Keqpërdorim i pozitës apo i autoritetit zyrtar"	Hedhje e aktakuzës Arsyetimi: Personat nuk e kishin cilësinë e personave zyrtar

Grafiku 6: Rastet ndaj personave jozyrtarë që u ngritën aktakuza për korrupsion.

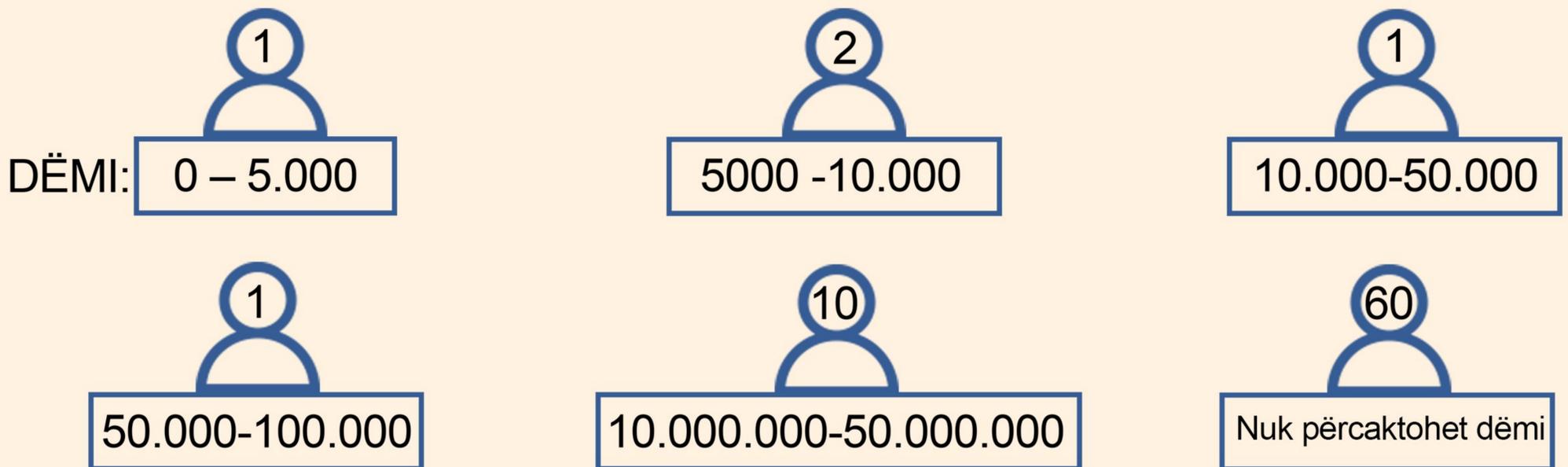
8. (Mos) specifikimi i dëmit në aktakuza

Mos specifikimi i dëmit nga PSH në aktakuzat e ngritura¹⁶ vazhdon të jetë problem edhe gjatë vitit 2023. Nga aktakuzat e ngritura ndaj 75 personave, PSH, dëmin e ka specifikuar vetëm ndaj 14 personave apo shprehur në përqindje i bie vetëm 18.66% e aktakuzave të ngritura.

Veprat penale kundër detyrës zyrtare, janë vepra penale që për qëllim, kryesisht kanë përfitimin material për vete apo për tjetrin. Kështu, lartësia e dëmit është njëra prej elementeve kryesore të këtyre veprave penale.

Mospërcaktimi i lartësisë së dëmit të pretenduar në aktakuzë, ka ndikim në gjithë rrjedhën e procedurës penale. Kjo pasi, fillimisht, mospërcaktimi i dëmit të pretenduar nuk përcakton saktë intensitetin e veprës penale, e në raste të caktuara, mund të jetë faktor determinues i cilësisë. Kjo pasi për vepra të ndryshme penale, forma e kualifikuar e tyre varet nga niveli i dëmit të shkaktuar. Në anën tjetër, përcaktimi i dëmit dhe lartësia e tij do të kenë ndikim tek gjykata edhe për lartësinë e dënimit dhe nivelin e shkallës së përgjegjësisë së kryerësit. Tutje, mospërcaktimi i lartësisë së dëmit ia vështirëson gjykatës vendosjen mbi kërkesën pasurore-juridike, si dhe për shqiptimin e dënimit plotësues "urdhri për kompensimin e humbjes apo dëmit".

Për këto arsye, në secilin rast, Prokuroria duhet të angazhohet që në fazën e hetimeve të saktësojë lartësinë e dëmit të pretenduar dhe këtë element ta bëjë pjesë të aktakuzës.¹⁷ Sipas kryesuesit të KPK-së, Jetish Maloku, një rol vendimtar dhe të rëndësishëm në këtë drejtim ka Zyra e Kryeprokurorit të Shtetit, e cila përmes takimeve me të gjithë kryeprokurorët, e ka ngritur këtë çështje, ku sipas tij dëmi duhet të jetë domosdoshmërisht pjesë e akuzës.¹⁸

Grafiku 7: Dëmi i pretenduar sipas aktakuzave për korrupsion, të ngritura gjatë vitit 2023.

9. Mungesa e një hetimi të mirëfilltë penal

IKD ka analizuar 20 aktakuza të Prokurorit të Shtetit sipas mënyrës rastësore, për të identifikuar llojin e provave të përdorura për të argumentuar pretendimet e aktakuzave. Nga dy (2) aktakuza në Prokuroritë Themelore në Prizren, Gjilan, Mitrovicë, Pejë, Ferizaj, Gjakovë dhe PSRK, ndërsa në Prokurorinë Themelore në Prishtinë gjashtë (6) aktakuza. Ajo çfarë vërehet nga analiza në fjalë është se në asnjërin prej rasteve të analizuara nuk janë zbatuar masat e fshehta hetimore. Në katër (4) raste, si prova, PSh ka përdorë komunikimet elektronike, në një rast transkripta të bisedave, në tri (3) ekspertiza dhe në raste të tjera provat të cilat janë paraqitur në grafikën e mëposhtme.

16 Shënim: Përfshirje në këtë rast bëjnë veprat penale nga neni 422, 430 të Kodit NR. 06/L-074 Penal të Republikës së Kosovës apo rastet kur nuk ka informata nëse është shkaktuar dëm.

17 Shala G & Makshana L “ Dështimi i Drejtësisë në Luftimin e Korrupsionit”. Prill 2023. Prishtinë. Fq. 10.

18 Përgjigje me shkrim e Kryesuesit të KPK-së, Jetish Maloku me 7 nëntor 2023 lidhur me këtë raport.

Grafiku 8: Provat në 20 aktakuzat e analizuar gjatë vitit 2023.

Për ngritjen e aktakuzave në rastet e korrupsionit, Prokuroria mund të përdorë një varg të gjerë të provave për të mbështetur akuzën e tyre. Këto prova mund të përfshijnë dokumentacionin, dëshmitarët, analizën financiare, raporte, ekspertiza, etj. Mirëpo, ngritja e aktakuzave duke u bazuar kryesisht në deklarata të palëve, kontrata, vendime, raporte të policisë e procesverbale, më tepër ka karakter të një hetimi administrativ sesa të një hetimi të mirëfilltë penal të korrupsionit.

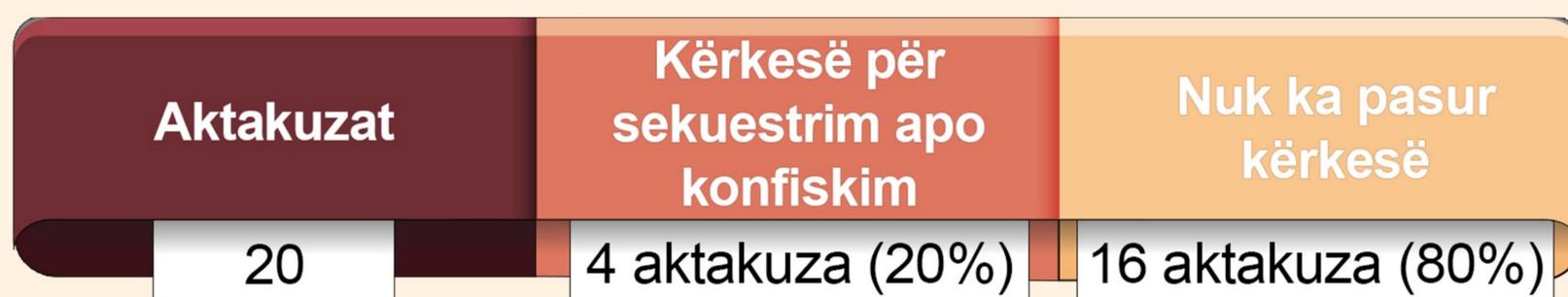
Nisur nga fakti se korrupsioni, veçanërisht ai i profilit të lartë, është kategori komplekse e veprave penale dhe supozohet se kryhet me një planifikim të madh, kjo kategori kriminale nuk mund të trajtohet me llojet e njëjta të provave, të cilat përdoren në rastet e tjera.¹⁹ Andaj, Prokurori i Shtetit duhet ta ndërrojë fokusin e hetimit, në kuptim të provave që kërkon dhe shqyrton gjatë një procedure penale. Kjo në mënyrë që hetimi penal i korrupsionit mos të shndërrohet në një hetim që më tepër i ngjan një hetimi administrativ. Duhet theksuar se aplikim i teknikave të veçanta hetuese në rastet e korrupsionit, është përcaktuar edhe në Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Korrupsionit. Për ngritjen e aktakuzave në rastet e korrupsionit, Prokuroria mund të përdorë një varg të gjerë të provave për të mbështetur akuzën e tyre. Këto prova mund të përfshijnë dokumentacionin, dëshmitarët, analizën financiare, raporte, ekspertiza, etj. Mirëpo, ngritja e aktakuzave duke u bazuar kryesisht në deklarata të palëve, kontrata, vendime, raporte të policisë e procesverbale, më tepër ka karakter të një hetimi administrativ sesa të një hetimi të mirëfilltë penal të korrupsionit.²⁰

19 Shala G & Makshana L “ Dështimi i Drejtësisë në Luftimin e Korrupsionit”. Prill 2023. Prishtinë. Fq. 10.

20 “Konventa e Kombeve të Bashkuara Kundër Korrupsionit”. 2004, neni 50. (Shih linkun: https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf). (Qasur për herë të fundit më 5 prill 2023).

10. Sekuestrimi dhe konfiskimi

Nga 20 aktakuzat e analizuar për qëllime të këtij raporti, të ngritura gjatë vitit 2023, IKD ka gjetur se në vetëm katër (4) prej tyre Prokurori i Shtetit përmes aktakuzës ka bërë kërkesë për sekuestrim apo konfiskim të dobisë pasurore të përfituar me vepër penale. Ndërsa, këtë nuk e ka bërë në 16 raste të tjera. Kështu, shprehur në përqindje, i bie se Prokurori i Shtetit në vetëm 20% të aktakuzave ka bërë kërkesë për sekuestrim apo konfiskim të pasurisë së përfituar me vepër penale. IKD ka analizuar nga dy (2) aktakuza në Prokuroritë Themelore në Prizren, Gjilan, Mitrovicë, Pejë, Ferizaj, Gjakovë dhe PSRK, ndërsa në Prokurorinë Themelore në Prishtinë gjashtë (6) aktakuza. Nga kjo analizë, ka rezultuar se vetëm PSRK në një të një aktakuzë ka bërë kërkesë për konfiskim, PTh në Prishtinë vetëm në një aktakuzë, PTh në Gjilan në dy aktakuzat e analizuar, ndërsa Prokuroritë tjera në asnjërën nga aktakuzat.

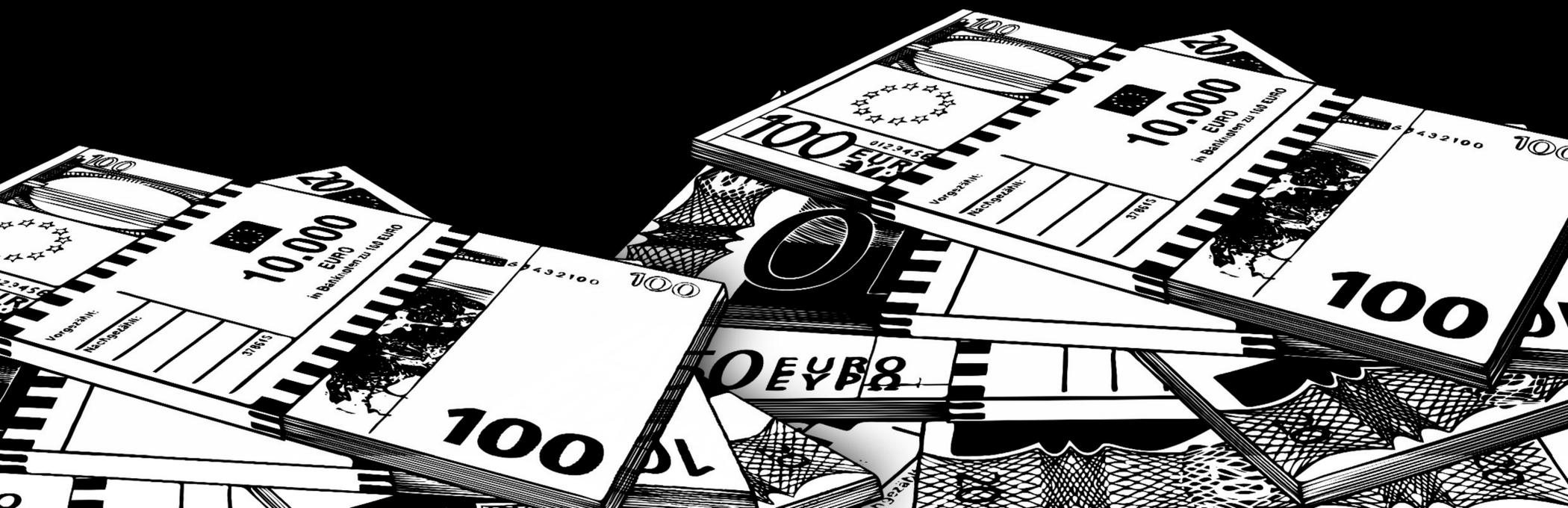

Grafiku 9: Kërkesat për sekuestrim dhe konfiskim në 20 aktakuza të analizuar 2023.

Kjo mënyrë e veprimit, tregon qartë se sistemi prokurorial nuk i kushtoi mjaftueshëm vëmendje nevojës për të luftuar korrupsionin përmes konfiskimit të pasurisë të fituar në mënyrë të paligjshme. Mungesa e kërkesave për sekuestrim ose konfiskim nga Prokuroria e Shtetit, tregon për përpjekjet e pamjaftueshme të Prokurorit të Shtetit në këtë drejtim, gjersa mungesa e sekuestrimeve dhe konfiskimeve ka qenë një ndër mangësitë e identifikuara në Raportin e Progresit për vitin 2023.²¹

21 Raporti i Progresit për Kosovën për vitin 2023

GJYKIMI I KORRUPSIONIT

11. Ngarkesa e sistemit gjyqësor me lëndë të korrupsionit

Sipas të dhënave statistikore të KGJK-së, në fillim të vitit 2023, Gjykatat kishin në punë 109 lëndë të pazgjidhura, ku përfshiheshin 252 persona. Në krahasim me vitin e kaluar, është bërë avancim, fakti se gjykatat kanë arritur të zgjidhin më shumë lëndë sesa kanë pranuar, duke e ulur numrin e lëndëve të pazgjidhura gjatë kësaj periudhe raportuese.²² Megjithatë, sërish mbetet i madh numri i lëndëve të pazgjidhura.

Lëndë/Persona	Të trashëguara	Të pranuar	Të zgjidhura	Të pazgjidhura
Lëndë	109 lëndë	42 lëndë	53 lëndë	98 lëndë
Persona	252 persona	53 persona	87 persona	218 persona

Grafiku 10: Ngarkesa e gjykatave të shkallës së parë me lëndë të korrupsionit.

12. Vjetërsia e lëndëve aktive të korrupsionit në gjyqësor

Përkundër prioritizimit të lëndëve të korrupsionit, IKD ka gjetur se në gjyqësor ka ende lëndë aktive, të cilat janë ngritur qysh para një dekade.

Përkundër afateve ligjore për trajtimin e një lënde gjyqësore, IKD gjatë monitorimit ka identifikuar raste të korrupsionit të cilat janë aktive në gjykatë, edhe pse aktakuza është ngritur qysh në vitin 2008. Pra, 15 vite më parë. Në këtë drejtim, janë nëntë (9) raste gjyqësore të korrupsionit aktakuzat e të cilave janë ngritur nga viti 2008 deri në vitin 2016, e të cilat ende nuk kanë marrë një epilog në gjykatë.

Rast ilustrues për këtë, është rasti i vitit 2008, ku Prokuroria Publike e Qarkut në Prishtinë më 30 tetor kishte ngritur aktakuzë ndaj Shaip Ferizit, etj. Më 11 mars 2019 të njëjtit ishin dënuar, ku edhe janë konfiskuar vetura dhe të holla. Kurse, më 18 dhjetor 2019, Gjykata e Apelit e ka kthyer çështjen në rigjykim. Sipas monitorimit të IKD-së, për këtë rast janë caktuar gjithsej 15 seanca, ku gjashtë (6) prej tyre janë shtyrë, kurse nëntë (9) janë mbajtur.

²² Përgjigje e KGJK-së për IKD- 23.11.2023

Kurse, pas kthimit të çështjes në rigjykim, më 18 dhjetor 2019, seanca e parë e caktuar ka qenë më 3 maj 2023.²³ Pra, kanë kaluar 15 vite dhe ky rast ende është aktiv në gjykatë.

Fakti që raste të korrupsionit, aktakuzat e të cilave janë ngritur qysh para 15 vitesh vazhdojnë të mbesin aktive në sistem gjyqësor, tregon për mungesën e efikasitetit në zgjidhjen e tyre. Kjo përkundër prioritizimit të këtyre rasteve. Për më tepër, kjo tregon që edhe Planet Strategjike të Këshillave po hasin në vështirësi dhe sfida për t'i mënjanuar rastet e vjetra në sistemin gjyqësor.

Viti i ngritjes së aktakuzës	Numri i lëndëve aktive
2008	1
2009	1
2014	0
2015	1
2016	6
2017	5
2018	6
2019	13
2020	17
2021	20
2022	34

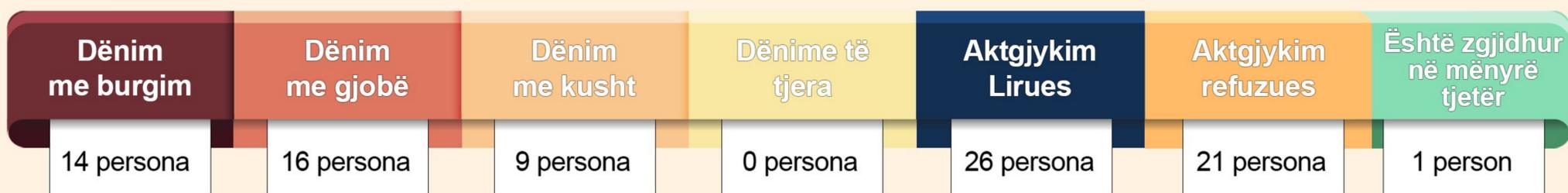
Grafiku 11: Vjetërsia e lëndëve aktive në gjykata, sipas vitit të ngritjes së aktakuzës.

²³ “Shtyhet seanca e rigjyimit ndaj të akuzuarve për krim të organizuar”. Betimi për Drejtësi. 5.11.2023. (<https://betimiperdrejtesi.com/shtyhet-seanca-e-rigjykim-it-ndaj-te-akuzuarve-per-krim-te-organizuar/?fbclid=IwAR3xZGhZbNrVVTrIvgx8Lw6m3eQSZzE8v7AAjShRY4UykKjydIOA1NjYSz8>). (Qasur për here të fundit më 14.11.2023)

13. Gjykimi i korrupsionit në shkallë të parë dhe politika ndëshkimore

Një numër i madh i rasteve të korrupsionit kanë përfunduar me dënime me gjobë dhe me dënime me kusht. Sipas të dhënave të KGJK-së, ndaj 16 personave, gjykatat kanë shqiptuar dënime me gjobë, ndaj 14 personave dënime me burgim, derisa në nëntë (9) raste, gjykatat kanë shqiptuar dënime me kusht. Shprehur në përqindje, i bie se mbi 65% e dënimeve kanë qenë dënime me gjobë dhe dënime me kusht.²⁴

Çështja e politikës ndëshkimore, është trajtuar edhe nga Raporti i Progresit për Kosovën për vitin 2023, ku ndër të tjera ky Raport ka theksuar se Udhëzuesi i Gjykatës Supreme për Politikë Ndëshkimore nuk po zbatohet sistematikisht nga gjykatat dhe se politika e dënimeve për krimin e organizuar dhe korrupsionin vazhdon të mbetet jokonsistente.²⁵

Grafiku 12: Politika ndëshkimore në rastet e korrupsionit

14. Gjykimi i korrupsionit në shkallë të dytë

Gjykata e Apelit (GjA) nga 39 lëndë të pranura të korrupsionit gjatë nënmujorit të parë të vitit 2023, nuk ka arritur të zgjidh 18 lëndë apo shprehur në përqindje 46% e lëndëve janë zgjidhur. Në fund të periudhës raportuese, kanë mbetur të pazgjidhura edhe 21 lëndë të korrupsionit.

Sa i përket mënyrës së vendosjes, në 18 raste të korrupsionit, Gjykata e Apelit vërtetoi 11 aktgjykimet e nxjerra nga Gjykatat Themelore. Në tre (3) raste, Gjykata e Apelit ndryshoi vendimet e shkallës së parë, duke e zbutur dënimin. Ndërsa, rastet e kthyer në rigjykim në këtë periudhë përfshijnë katër (4) raste apo shprehur në përqindje 22% e lëndëve të zgjidhura. Nëse krahasohet me vitin 2022, kjo gjykatë ka shënuar progres sa i përket lëndëve të korrupsionit të kthyer në rigjykim, kjo pasi në vitin 2022 nga 64 lëndë të vendosura, ishin kthyer në rigjykim 21 lëndë. Shprehur në përqindje, i bie se 32.8% e lëndëve të korrupsionit në të cilat kishte vendosur Gjykata e Apelit, ishin kthyer në rigjykim. Pra, afërsisht çdo e treta lëndë.²⁶

Grafiku 13: Vendimmarrja e Gjykatës së Apelit në rastet e korrupsionit.

24 Përgjigje nga KGJK për IKD, 24 nëntor 2023.

25 Raporti i Progresit për Kosovën 2023. Fq.22.

26 Shala G & Makshana L “Dështimi i Drejtësisë në Luftimin e Korrupsionit”. Prill 2023. Prishtinë. Fq. 17.

Për më tepër, IKD deri në nëntor të vitit 2023 në Gjykatën e Apelit ka monitoruar gjithsej 34 seanca, ku 19 prej tyre kanë qenë seanca nga raste të korrupsionit. Nga 19 seanca të monitoruara të korrupsionit, 16 janë mbajtur, ndërsa tri (3) prej tyre janë shtyrë.

15. Administrimi i rasteve

Sipas monitorimit të IKD-së, nga 685 seanca të monitoruara deri më 1 nëntor 2023, 172 seanca (25%) janë shtyrë, derisa 513 seanca janë mbajtur. Krahasuar me dy (2) vitet paraprake, progresi është për 2% në raport me vitin 2022 dhe 3% në raport me vitin 2021.²⁷

Gjatë monitorimit, IKD ka gjetur se në tri (3) raste, procedura ka filluar nga pika zero, kjo për shkak të kalimit të afatit të caktuar ligjor. Në dy raste, kishin kaluar mbi tre (3) muaj nga seanca e fundit²⁸, ndërsa në një rast kishin kaluar gjashtë (6) muaj nga seanca e fundit.²⁹ Më 17 shkurt 2023, hyri në fuqi Kodi i ri i Procedurës Penale. Sipas këtij Kodi, periudha që duhet të kalojë në mes të dy seancave, që gjykimi të kthehet në pikën zero, u zgjat në gjashtë muaj. Por, kjo nuk i ndaloi këto raste. IKD gjeti se një rast u kthye në pikën zero, pasi kaluan më shumë se gjashtë muaj në mes të dy seancave.

Në anën tjetër, IKD gjatë monitorimit identifikoi gjithsej 14 raste, të cilat duhej të ktheheshin në pikën zero, për shkak se gjatë gjykimit u ndërrua ndonjë prej anëtarëve të trupit gjykues. Kjo situatë paraqet administrim joadekuat të këtyre rasteve, të cilat përkthehen në zvarritje dhe joefektivitet në trajtimin e rasteve gjyqësore të korrupsionit, që në raste të caktuara mund të rezultojnë edhe në parashkrim të rasteve.

Lidhur me ndryshimin e anëtarëve të trupit gjykues, Gjykata e Apelit në një rast të korrupsionit gjeti se shkalla e parë edhe pse kishte bërë ndryshimin e përbërjes së trupit gjykues, nuk e kishte filluar çështja penale rishtazi, me çka kishte kryer shkelje ku sipas Apelit sërish është dashur të dëgjohen dëshmitarët. Ky rast u kthye në rigjykim nga Gjykata e Apelit.³⁰

Raste të kthyera në pikën zero për shkak të kalimit të afatit prej 3-6 muajve nga monitorimi i IKD-së

3

Raste të kthyera në pikën zero për shkak të ndërrimit të anëtarit të trupit gjykues nga monitorimi i IKD-së

14

Grafiku 14: Rastet e kthyera në pikën zero.

27 Shala G & Makshana L “Dështimi i Drejtësisë në Luftimin e Korrupsionit”. Prill 2023. Prishtinë. Fq. 21.

28 Shënim: Sipas nenit 311, par 3 të Kodit nr.04/L-123 të Procedurës Penale: “Kur shtyrja ka zgjatur më shumë se tre (3) muaj ose kur shqyrtimi gjyqësor mbahet para një kryetari tjetër të trupit gjykues, shqyrtimi gjyqësor duhet të fillojë rishtas dhe përsëri të shqyrtohen të gjitha provat”

29 Shënim: Sipas nenit 307, par 3 të Kodit Nr.08/L-032 të Procedurës Penale “Kur shtyrja ka zgjatur më shumë se gjashtë (6) muaj ose kur shqyrtimi gjyqësor mbahet para një kryetari tjetër të trupit gjykues, shqyrtimi gjyqësor duhet të fillojë rishtas dhe përsëri të shqyrtohen të gjitha provat. Por, në rastin e tillë, trupi gjykues pas dëgjimit të palëve mund të vendosë që dëshmitarët dhe ekspertët të mos merren sërish në pyetje dhe të mos bëhet këqyrja e re e vendit, por të lexohen deklaratimet e dëshmitarëve dhe ekspertëve të dhëna në shqyrtimin e mëparshëm gjyqësor apo të lexohet procesverbali i këqyrjes së vendit”.

30 “Apeli e kthen në rigjykim rastin ndaj zyrtarit policor lidhur me akuzën për ushtrim ndikimi”. Betimi për Drejtësi. 10 shtator 2023. (Shih linkun: <https://betimiperdrejtesi.com/apeli-e-kthen-ne-rigjykim-rastin-ndaj-zyrtarit-policor-lidhur-me-akuzen-per-ushtrim-ndikimi/>). (Qasur për herë të fundit më 14.11.2023)

IKD në raportin “Dështimi i drejtësisë në luftimin e korrupsionit”, kishte rekomanduar që gjykatat të zbatojnë dispozitën e gjyqtarit zëvendësues.³¹ Kjo dispozitë do të parandalonte kthimin e rasteve në pikën zero për shkaqe të ndryshme objektive apo subjektive të ndërrimit të një anëtari të trupit gjykues. Gjyqtari zëvendësues do ta kishte rolin e një mekanizmi ndihmës në këto raste. Zbatimi i dispozitës për gjyqtarët zëvendësues do të ishte një zgjidhje efektive dhe efikase në parandalimin e zvarritjeve të rasteve të korrupsionit dhe administrimin e tyre më të mirë nga ana e gjyqtarëve.³²

16. Mungesa e dënimeve plotësuese

Numri i vogël i shqiptimit të dënimeve plotësuese vazhdon të mbetet një ndër sfidat kryesore në luftën kundër korrupsionit. Shqiptimi i këtyre dënimeve do duhej të ishte një nga “armët” më të forta të gjyqësorit për luftën efektive kundër korrupsionit, por që fatkeqësisht këto dënime po vazhdojnë të mos aplikohen ndaj veprave penale të korrupsionit edhe pse sipas legjislacionit në fuqi, aplikimi i tyre përcaktohet si obligativ tek aktgjykimet dënuese me burgim dhe jo si diskrecion i gjyqtarëve. Mosaplikimi i dënimeve plotësuese për rastet e korrupsionit, ka qenë kritikë edhe e Raportit të Progresit për Kosovën për vitin 2023, ku ndër të tjera thuhej se dënimet plotësuese që ndalojnë ushtrimin e funksioneve publike në rastet e korrupsionit, nuk zbatohen mjaftueshëm.³³

Gjatë monitorimit të IKD-së për vitin 2023,³⁴ është gjetur se në rastet e 70 personave të cilët ishin shpallur fajtorë për korrupsion, dënimi plotësues i ndalimit të ushtrimit të funksionit në administratën publike u shqiptua vetëm ndaj 26 prej tyre. Shprehur në përqindje, i bie se dënimi plotësues është shqiptuar në vetëm 37.14% të aktgjykimeve dënuese.

Mosaplikimi i këtyre dënimeve ku kryerësve do t’iu ndalohej ushtrimi i funksionit në administratë publike, cenon rëndë besimin e publikut në gjyqësor por edhe në administratën publike pasi kryerësit e këtyre veprave penale pas vuajtjes së dënimit mund të kthehen të ushtrojnë sërish funksione publike. Për më tepër, paraqet mosaplikim të një prej masave të fuqishme për parandalimin e recidivizmit. Sidoqoftë, krahasuar me vitet paraprake, ka një progres në shqiptimin e dënimeve plotësuese.

2020	2021	2022	2023
94 Persona të dënuar	67 Persona të dënuar	93 Persona të dënuar	70 Persona të dënuar
4 dënime plotësuese	24 dënime plotësuese	19 dënime plotësuese	26 dënime plotësuese
4.25%	35.9%	20.4%	37.14%

Grafiku 15: Shqiptimi i dënimit plotësues për vitin 2020, 2021, 2022 dhe 2023.

31 Shala G & Makshana L “Dështimi i Drejtësisë në Luftimin e Korrupsionit”. Prill 2023. Prishtinë. Fq. 22.

32 Shënim: Kodi NR. 08/L-032 i Procedurës Penale, neni 284: “Nëse parashihet se shqyrtimi gjyqësor do të zgjasë, kryetari i trupit gjykues mund të kërkojë nga kryetari i gjykatës të caktojë një gjyqtar për të marrë pjesë në shqyrtim gjyqësor në mënyrë që të zëvendësojë anëtarët e trupit gjykues në rast se nuk mund të marrin pjesë në shqyrtim gjyqësor. Ky gjyqtar quhet gjyqtar zëvendësues”.

33 Raporti i Progresit për Kosovën për vitin 2023. Fq. 24.

34 Shënim: Të dhënat e fundit lidhur me dënimet plotësuese janë nxjerrur me 7 nëntor 2023.

Edhe pse të dhënat tregojnë për një progres për vitin 2023, realisht nëse krahasohet me numrin e personave të dënuar, këto dënime janë të pakta dhe gjykatat ende e vazhdojnë avazin e vjetër, duke mos e shqiptuar këtë dënim plotësues. IKD në vazhdimësi në raportet vjetore të monitorimit të gjykatave kishte kërkuar që këto të fundit të shqiptojnë dënimet plotësuese në rastet e korrupsionit, por që fatkeqësisht kjo praktikë negative ka vazhduar edhe gjatë vitit 2023, ku gjykatat me mosaplikimin e dënimeve plotësuese, nuk e kanë zbatuar obligimin e tyre sipas Kodit Penal dhe Udhëzuesit të Gjykatës Supreme.³⁵

³⁵“Korrupsioni zyrtar dhe veprat penale kundër detyrës zyrtare”. Gjykata Supreme. Qershor 2021. Faqe 50